

Од момента када је прва „борбена група“ (battlegroup) постала оперативна, политички лидери ЕУ понављају да је сада ред да једна робуснија Европа, у ситуацијама где је угрожена (регионална) стабилност и где су присутна масовна кршења људских права, буде спремна да војно интервенише и присили зарађене стране на прекид непријатељстава.

Концепт борбене групе представља саставни део примене аспеката Стратегије безбедности ЕУ који се тичу одбране, али и такозваног *Headline Goal 2010* (нарочите листе приоритета у смислу развоја војних капацитета ЕУ). За њихов настанак заслужно је француско-британско партнерство, које се показало пресудним и у развоју европске политике безбедности и одбране (ЕСДП). Још важније је то да су политички лидери ЕУ били охрабрени успехом мисије

Artemis

прве те врсте у историји ЕУ, која је успешно зауставила хуманитарну кризу у провинцији Итури, у источном Конгу, 2003. године.

У теорији, борбена група представља формацију величине батаљона (1,500 војника), укључујући логистику. Једна борбена група мора да буде размештена за 15 дана, а самоодржива 30, односно 120 ако је могуће успоставити одговарајући систем ротације. Оваква формација морала би да буде: довољно флексибилна да предузима операције у различитим контекстима, попут „пропале државе“, под мандатом ЕУ (али не искључиво) и у стању да се бори у изразито непријатељском окружењу. Као својеврсна „улазна снага“ борбена група би, опет у теорији, одлучном акцијом припремила терен за конвенционалне снаге одржања мира или „плаве шлемове“.

У теорији, све то звучи сјајно. До данас, међутим, није употребљена сила која би решила конфликт „одлучном акцијом“. Један део проблема је до расположивих ресурса. Унији, објективно, недостаје способност да елитне јединице у мултинационалном саставу пребаци на други континент довољно брзо. Други део проблема је у политичкој вољи. Велика Британија и Француска једине су две војне силе у светским оквирима, које су у исто време и чланице ЕУ. Међутим, њихови приоритети се неће увек поклапати са

решењем текуће кризе, на начин на који то виде бирократе из Брисела.

Пет година по завршетку Другог рата у Конгу (1998-2003), нови трагичан развој догађаја, овог пута у провинцији Северни Киву, пуни ступце светске штампе. „Пренети“ (spillover) конфликт из 1994. наставио се до данас, интензитетом који се тек повремено смањивао. Након што су снаге Лорена Нкунде, генерала који је напустио редове војске ДР Конга, започеле напад на град Гому, четврт милиона људи напустило је своје домове. Пределом доминирају „маи-маи“ милиције чију ударну снагу чине дрогирана (отета) деца. Различите етничке групе присутне у региону оптужују једна другу за геноцид у покушају. У овом региону, оптужбе ове врсте нису без основа. Тутсији, жртве племена Хуту 1994. године, представљају изразиту мањину у Конгу, али су у Кивуу једна од доминантних етничких заједница.

За сада само декларативна осуда насиља навела је многе да помисле како би, да је којим случајем Конго на Балкану или Блиском Истоку, а не у Африци, реакција међународне заједнице притиснуте општим згражавањем била бржа.

Очекивало се да ће три државе преузети на себе одговорност за успех мисије. Белгија је напустила Конго 1960. године, након што је деценијама водила политику репресије и експлоатације. Влада ове некадашње колонијалне силе осећа зато одговорност за даљи развој ситуације. Француска је, такође, била присутна као колонијална сила у региону. У њој данас живи значајна имиграција, која је пореклом из Конга и субсахарске Африке. Притом, не треба занемарити потребу председника Саркозија да се наметне као одлучан, непоколебљив лидер светског формата. Подршка се могла очекивати и од Немачке, која је пре две године спремно прихватила иницијативу Француске да учествује као водећа нација у мисији предузетој како би се обезбедио изборни процес у Конгу.

Приоритети Велике Британије су на другој страни света, у Ираку и Авганистану. Пошто је постало јасно да ће 2009. годину обележити глобална рецесија, влада Гордона Брауна није спремна да се обавезе на ново (вишегодишње) трошење значајних средстава, са (поново) неизвесним исходом.

Да је иницијатива министра спољних послова Белгије Карела де Гухта уродила плодом, била би то трећа мисија која се реализује у оквиру ESDP са циљем да се надоместе недостаци постојеће мисије УН у Конгу (MONUC) која располаже са 17,000 војника.

Састанак Савета ЕУ одржан у понедељак, 8. децембра, завршио се без постигнућа дефинитивног договора, упркос позиву генералног секретара УН Бан Ки Муна. Уместо тога, договорено је да тим Хаџијера Солане припреми одговор на овај захтев, без даљих инструкција. Према речима де Гухта, уколико договор о мисији и буде постигнут, требаће јој четири до шест месеци да њен састав буде размештен, што је предуго.

У глобалној „подели послова“, очекивало се да ће ЕУ са једном политиком одбране која се развија и укључује војно ангажовање у кризним жариштима широм света природно бити заинтересована за Африку. Колонијално наслеђе само је део објашњења зашто је баш Унија актер који може „направити разлику“ (make the difference). „Мека моћ“ (soft power) којом институције ЕУ располажу, оличена и кроз инсистирање на изградњи институција, као пречици до „изградње државе“ (state building), делују примењиве у окружењу Западног Балкана. Али, да ли је такав случај и у Африци?

Посматрано кроз призму односа са ЕУ, њихов „појас за спасавање“ представљали су трговински споразуми, потписани најпре у Јаондеу (Камерун) 1963, затим у Ломеу (Того) 1975. По правилу, њима је гарантован преференцијални трговински третман за сировине које потичу из земаља афричког континента. Међутим, последњим у низу, Споразумом из Котонуа (Бенин), уведен је и политички критеријум, којим је помоћ у развоју условљена напретком у остварењу демократије појединачне државе. Посебним политичким дијалогом покривена су и питања безбедности, трговине оружјем и миграција. Непридржавање било које односне државе концепта „доброг управљања“ (good governance) водиће делимичној или потпуној суспензији његове примене од стране ЕУ.

Наравно, перспектива придруживања за ове земље не постоји, чиме је главно оруђе којим ЕУ располаже у трансформацији нестабилних региона искључено. Уједно, Киву (поред Северног, постоји и провинција Јужни Киву) није постконфликтан по карактеру. Управо супротно, тамо је напоре у смислу пацификације тек потребно предузети. Робусан наступ ЕУ, у овом тренутку, чини се искљученим као опција. На другој страни, није јасно да ли постоји други актер, спреман да својим ангажовањем донесе мир овом напаћеном региону.

(Аутор је истраживач сарадник у Центру за цивилно-војне односе, Београд)